

DAVID MADÍ I CENDRÓS

***MERÈIXER
LA VICTÒRIA***

Columna

DAVID MADÍ I CENDRÓS

MERÈIXER
LA VICTÒRIA

El Procés per a adults

PRIMERA EDICIÓ: JUNY DEL 2024
© DAVID MADÍ I CENDRÓS, 2024
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-3216-0
DIPÒSIT LEGAL: B. 8.361-2024
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62
IMPRÈS A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnnaedicions.cat

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor. La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries. En comprar aquest llibre contribuïu a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement. A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autores i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

*Per al meu oncle Carlos,
que en el pitjor moment de la seva vida
segueix sent un exemple de valentia i generositat.*

*Per al Jan, el Carles i la Beth,
que són els principals perjudicats
per les passions del seu pare, i alhora la principal esperança.
Us estimo.*

*Per a la Pau i l'Alicia amb agraïment i tendresa,
per un merescut nou començament per a tots.*

Taula

Manual d'instruccions	15
Les peces del tauler d'escacs	17
El Procés va de baix a dalt o com la ingenuïtat pot ser criminal	20

PRIMER ACTE ELS JOVES SEDICIOSOS

Primers passos: el despertar d'una generació	27
<i>Pinzellada de Jordi Pujol i Soley</i>	39
El nou Estatut: finalitat o palanca	42
<i>Pinzellada de Pasqual Maragall</i>	62
<i>Pinzellada d'Antonio Franco</i>	65
La fallida de l'Estatut i la manifestació: la zona zero del Procés	69

SEGON ACTE

LA MUTACIÓ DEL CATALANISME I LA GUERRA BRUTA

La victòria del 2010. Una nova generació agafa les regnes.	79
Principi i final del pinyol	85
<i>Pinzellada d'Oriol Pujol</i>	88
L'últim tren de l'autonomia, el pacte fiscal i unes eleccions qüestionables	92
<i>Pinzellada d'Àlícia Sánchez-Camacho</i>	99
<i>Pinzellada de José Manuel Lara</i>	101
<i>Pinzellada de Ricardo Rodrigo</i>	107
La tercera via que Duran i Lleida no va saber articular.	112
<i>Pinzellada de Josep Sánchez Llibre</i>	119
L'Estat: del menysteniment del Procés a organitzar el GAL 2 (l'estat major de veritat)	122

TERCER ACTE

LA VERTEBRACIÓ DE LA UNITAT

La consulta del 9-N i el llarg i tortuós camí cap a la unitat	133
«Temps de decidir, temps de sumar»: la conferència que va marcar el Procés	145
La irrupció de Muriel Casals, Jordi Sánchez i el Cavaller de Vidrà	151
Junts pel Sí i la quasi victòria	158
<i>Pinzellada d'Antonio Baños</i>	163
Puigdemont, a pista	169

QUART ACTE
REFERÈNDUM O REFERÈNDUM, EL DIA
QUE VAM GUANYAR I EL QUE VAM PERDRE

Un Govern que no sap què és la unitat:	
res de nou	179
Això fa aigües: un cop de timó	186
Una organització no governamental que no era una ONG	192
L'obscur objecte del diseg 1. Els Mossos i el monopoli de la força	194
L'obscur objecte del diseg 2. Les trinxeres mediàtiques	210
L'obscur objecte del diseg 3. La gran empresa i els sectors estratègics.	218
La remodelació, que si sí, que si no.	228
A l'altra banda, la prepotència de dues dones:	
Cospedal i el «cerdito vietnamita»	234
1-O: com ens van fer guanyar. I el retorn del Govern	238
El 3-O. Arribem al punt d'ebullició	252
<i>Pinzellada de Felip VI</i>	260
El 4-O. El moll de l'os.	265
El 10-O. El principi de la fi	271
La detenció de Cuixart i Sànchez, la mediació amb el rei i el 27-O	276
<i>Pinzellada de Miquel Roca</i>	283
El dia del judici final. Cal explicar-ho? Sí	286

BAIXADA DEL TELÓ. I ARA QUÈ?

Vam merèixer la victòria?	301
El quinquenni caïnit	303
1. No farem res	307
2. Ho tornarem a fer	308
3. Ho farem diferent	310
Tot el que no et mata, t'engreixa	320
<i>Índex de noms</i>	323

*Primers passos:
El despertar d'una generació*

El 23 de juny del 2021 es va aixecar rúfol i plujós. L'estreta porta corredora de la presó de Lledoners va lliscar cap a la dreta amb un clang metàl·lic. El primer a sortir-ne va ser Jordi Turull, que aguantava la punta d'una pancarta amb les dues mans. Després, darrere la peça de tela, Jordi Cuixart i Quim Forn, que aguantava l'altra punta de la pancarta, Jordi Sànchez, Josep Rull amb una estelada a la mà, Raül Romeva i Oriol Junqueras. Els presos polítics catalans ja eren lliures.

Va ser molt ràpid: tot just Turull i Forn van travessar el llindar, entre la remor de desenes de càmeres, van aixecar aquella pancarta blanca per al gran nombre de mitjans de comunicació que els esperaven després de quatre anys de presó, d'un judici innoble i d'uns fets que cap d'ells hauria esperat viure mai. Tenia un disseny i un lema que jo coneixia molt bé. Veure aquell domàs carregat d'anys en mans del meu vell amic Quim Forn em va portar automàticament allà on va començar tot per a

nosaltres. A la pancarta s'hi llegia, amb lletres negres gruixudes: FREEDOM FOR CATALONIA.

El 17 d'abril del 1992 feia un dia magnífic a l'Estartit. De bon matí un llaüt empordanès sortia del port camí d'una petita badia que marcava el punt d'arribada dels grecs a la península Ibèrica tres mil anys abans, a l'actual municipi de Sant Martí d'Empúries, que va donar lloc al primer assentament grec a la costa empordanesa. Era l'indret triat pel Comitè Olímpic Internacional per fer la llüida cerimònia d'arribada de la torxa olímpica, que, després de recórrer tot l'Estat espanyol, arribaria a Barcelona i donaria el tret de sortida als Jocs Olímpics de Barcelona, de totes totes un gran èxit històric per a la ciutat, el país i l'Estat.

Quan la joveníssima model Marian Aguilera va baixar de l'embarcació amb la llanterna on cremava la flama sagrada, encesa al mont Olimp setmanes abans, el nostre humil llaüt, que s'havia situat estratègicament dins l'angle de visió de totes les càmeres internacionals, va desplegar la seva vela amb un enorme FREEDOM FOR CATALONIA que va poder veure tot el món. El desplegament de la vela donava el senyal al parell de centenars d'activistes infiltrats entre els milers d'assistents a l'acte perquè traguessin les pancartes de FREEDOM arreu del recinte fèrriment protegit on es desenvolupava l'esdeveniment. La crisi de nervis de l'immens equip de seguretat de l'Estat va ser descomunal. Va haver-hi de tot: corredisses, alguna estomacada, detencions, censura mediàtica i molts nervis que van estar a punt de provocar una batalla campal a les platgetes d'Empúries amb els activistes que eren dins

del recinte, als quals se sumaven els que esperaven a fora.

Tota l'operació havia estat meticulosament dissenyada i coordinada, i era la culminació de gairebé tres anys de la campanya Freedom for Catalonia, que havia portat l'activisme sobiranista modern a sortir per primera vegada fora de les fronteres de l'Estat, a articular accions a molts països europeus i també en alguns de fora d'Europa, com ara a Tel-Aviv, arran d'un partit de l'Eurolliga de bàsquet. Aquella campanya va tenir un moment culminant en la inauguració de l'Estadi Olímpic de Montjuïc. Si aquell dia l'estat major de l'operació haguéssim volgut ensorrar l'acte ho hauríem pogut fer perfectament, però les instruccions precises eren no passar mai la línia de la reivindicació pacífica i la desobediència civil. I aquesta línia, disciplinadament, no la va traspasar ningú. Alguns anys després (no gaires) en vaig parlar llargament en una divertida conversa amb Àngel Abad, que coordinava el dispositiu de seguretat dels Jocs Olímpics, germà de Josep Miquel Abad, llavors conseller delegat del Comitè Organitzador Olímpic de Barcelona (COOB'92). Àngel Abad era un vell lluitador comunista, havia pagat la seva militància amb anys de presó, i havia arribat al món de la seguretat a través de la policia local. Curiosament i feliçment, pocs anys després dels Jocs, vam col·laborar professionalment de la mà del conseller de Governació, Xavier Pomés, per fer realitat el nou disseny i desplegament del Cos dels Mossos d'Esquadra, després de l'anomenat pacte del Majestic entre els presidents Jordi Pujol i José María Aznar. Un gran moment de construcció nacional. La

història és plena de racons on suposats antagonistes col·laboren per crear realitats sòlides.

L'operació Torxa va provocar que la campanya del Freedom esclatés arreu del país, de manera especialment intensa al llarg del recorregut que anava fent la flama olímpica per tot Catalunya. En última instància, aquesta campanya és la que va donar força al Govern de Jordi Pujol per negociar el que es va denominar mediàticament la Pax Olímpica amb el Govern espanyol de Felipe González, amb l'amenaça que els nanos es carreguessin els Jocs Olímpics. El pacte garantia una presència digna del Govern català i la llengua catalana en tots els actes olímpics. La Pax Olímpica va desactivar, per a frustració de molts activistes, moltes accions que estaven previstes i que prometien convertir els Jocs en un Vietnam.

Al final la política sempre mana, i en aquest cas Pujol va decidir que era més important per a la projecció internacional de Catalunya, i de la seva mateixa figura, que els Jocs fossin un èxit organitzatiu rotund. Llavors no ho vaig compartir (la meva opinió era absolutament irrellevant, perquè jo no era més que un marrec aventurer embarcat en un llaüt), però és evident que el líder català tenia tota la raó del món i que va ser la decisió encertada.

La campanya del Freedom va ser molt important per a la història. En aquella època l'independentisme explícit era molt testimonial. Cal, però, no confondre'l amb el sobiranisme sociològic, globalment incorporat sota la capa catalanista al món de Convergència, i que sempre va ser molt potent i militant. En aquella època

els que ens manifestàvem l'11 de setembre per l'autodeterminació i la independència no passàvem de cinc mil o sis mil persones, i l'any que érem set mil acabàvem al vespre a pinyes; ball de bastons, dansa típica catalana. La campanya del Freedom va trencar, temporalment, la cultura i la pulsio caïnites del món sobirania, i va permetre que tota una generació crucial es conegués i connectés personalment, des de procedències diverses i dispers. Una generació cridada a tenir un paper important en el futur. La campanya va ensenyar a tota una lleva de joves el valor de la col·laboració, l'estratègia, la repercussió mediàtica, la disciplina i la determinació... i també de la política!

En aquella campanya hi va participar molta gent d'origens diversos. Per començar, de Convergència, i també alguns d'Unió, tots plegats actuant sota el paraigua d'Òmnium Cultural: va ser el cas de Jordi Pujol Ferrusola, Joaquim Forn, Marc Puig, Oriol Pujol, Quico Homs, Carles Llorens, Toni Rovira, Oriol Carbó, Germà Gordó, Marc Prenafeta, Jordi Martí, Toni Molons, Àlex Bas, Antoni Castellà i molts d'altres, que llavors ja eren a Convergència, partit que de passada va finançar la majoria de les accions. També hi vam participar molts que militàvem a la Crida a la Solidaritat, sota el lideratge de Jordi Sànchez i el curiós Carles Riera en l'època post-Àngel Colom: va ser el cas de Tomeu Martí, Elena Yunta, Jaume Puig, Jordi Rodri, Marta Vidal, Josep Maria Jansà, Joan Manuel Tresserras, Enric Marín, Aleix Cardona o jo mateix. Igualment, del sindicat universitari Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya, que lideraven Joan Vives i

Elisenda Paluzie i que ha generat un gran planter de líders catalanistes. I d'ERC, amb Àngel Colom, Joan Puigcercós i Xavier Vendrell. O de la JNC, amb Josep Rull, Damià Calvet o Daniel Clivillé, entre molts d'altres.

M'atreveixo a dir que l'efecte papallona de l'aprenentatge i els vincles personals generats en la campanya del Freedom, projectats en el temps pels seus protagonistes, que venien de coves polítiques diferents i anaven a coves polítiques diferents, és el que explica en gran manera que es pogués rescatar d'un fracàs segur el referèndum de l'1 d'octubre, com explicaré més endavant.

Després de les Olimpíades molts vam continuar la nostra militància catalanista per diferents camins. Jo ho vaig fer a la universitat, a través de l'FNEC, combinant els estudis d'Econòmiques, la militància, algunes feines esporàdiques i la malaltia de Crohn, especialment dura i crua durant aquella època i a la qual dec una especial capacitat de resistència, un caràcter optimista i potser a voltes massa dur.

Cap al final de l'època universitària un grup d'amics de l'FNEC —a la qual vaig incorporar-me amb l'aval de Josep Rull i Jordi Solé, i on, per allò dels disbarats de joventut, havíem fet massa guerretes intestines— vam decidir entrar a Convergència i completar la nostra militància política, que ja havia pres foc. La justificació ideològica d'aquell pas sempre va ser pensar en la següent partida que havia de jugar el catalanisme, amb un clar esperit generacional i sobiranista. En aquest punt ja es van unir dos corrents que s'havien conegut

en el marc de les campanyes olímpiques: Quico Homs i jo, que vam ser amics i conspiradors incansables, éssent ànimes molt diferents, hi vam entrar de la mà de Joaquim Forn, segurament un dels actors polítics catalans que més consens genera per la seva fermesa i la seva bonhomia.

Aquella generació havia començat a forjar-se més enllà de la militància de joventut més o menys ocasional. Començàvem a tenir gruix intel·lectual, objectius, capacitat estratègica i vocació de fer política. Van ser temps de moltes reunions i trobades a molts punts del país. D'incorporacions constants i de destil·lació d'un projecte polític generacional. Allò començava a ser una gran banda de jazz, plena d'individualitats però que en conjunt sonava excepcionalment bé.

Després de molts debats i reunions, aquest grup, que posteriorment es coneixeria generacionalment i mediàticament com «el pinyol», vam decidir sortir a la llum publicant un article col·lectiu al diari *Avui*: «Per un nou catalanisme». El text desgranava la nostra aposta per passar del catalanisme a un sobiranisme desacomplexat, i ens situava en el debat postpujolista. L'article va fer el seu efecte i va generar debat dins de CDC.

La publicació va provocar que el president Pujol ens convoqués a un sopar que va tenir lloc, pocs dies després, en un reservat del restaurant La Provença, de dubtosa qualitat gastronòmica però de gran confort.

El president Pujol, *as usual*, va arribar gairebé una hora tard, temps que ens va servir per coordinar el que li volíem transmetre. En entrar ens va oferir una imatge

clàssica, amb el *Frankfurter Allgemeine* sota el braç. Després de les presentacions de cadascun dels comensals, que li va servir per fer la seva particular radiografia de tots i cadascun de nosaltres, la conversa va seguir amb una lliçó magistral sobre la política alemanya i el procés de reunificació del país. Ens va enlluernar, evidentment. I en estat d'enlluernament ens va etzibar de manera implacable que, en la seva opinió, si volíem fer política havíem de tenir clar que érem un grapat de jovenalla, que ens faltava formació, que llegíem poc i encara teníem menys formació religiosa. Amb el seu somriure magnètic i sense anestèsia. Finalment, vam entrar en matèria sobre el contingut del nostre posicionament. El centre neuràlgic de la discussió va estar centrat en la seva doctrina que, essent sobiranistes tots, havíem de tenir molt clar que per fer avançar l'autogovern havíem de ser tan ambiciosos com calgués, però també tenir present que en algun moment hauríem de pactar amb l'Estat el sostre final de les nostres aspiracions, un sostre que no podia ser la independència, ja que l'Estat no ho acceptaria mai. La nostra rèplica va ser que enteníem perfectament el trajecte històric que havia fet, però que això de posar sostres definitius a les aspiracions nacionals no era possible perquè, per definició, cada generació tenia el dret de modificar el llistó de les seves aspiracions. El debat va ser brillant, ens va ratificar en les nostres posicions, i crec que ell se'n va endur la sensació que potser sí que hi havia una nova fornada que demanava pas.

A partir de llavors ens vam centrar a treballar políticament com es configurava el postpujolisme, ahora

que anàvem creixent dins el partit i també a les institucions. Quin projecte, quines aliances i quins lideratges havíem de protagonitzar? Inicialment ens vam alinear al voltant de les opcions del conseller Joan Maria Pujals, que encarnava molt bé el salt generacional que volíem fer, però els capricis de la política van provocar que les seves opcions s'esvaïssin després d'alguns episodis governamentals que el van fer caure de la *short list*. Val a dir que en tot aquest procés Oriol Pujol, que ja formava part del nostre grup, va fer un paper de pont crucial entre el pujolisme clàssic i la nova generació: sense ell i les seves habilitats, segurament res no hauria estat possible. El canvi de guàrdia va ser molt més complicat del que s'ha explicat habitualment.

Desestimat el primer candidat, els nostres esforços es van centrar en un jove Artur Mas que havia aterrat accidentalment al Departament de Política Territorial i Obres Públiques després d'un període com a regidor a l'Ajuntament de Barcelona.

Jo no el vaig conèixer fins que va ser nomenat conseller d'Economia i Finances com a relleu de Macià Alavedra. Amb la seva meticulositat personal, Mas va decidir obrir un procés de selecció per nomenar un cap de gabinet, posició que estava vacant des de l'època de Trias Fargas. Hi havia diversos candidats i vam fer unes quantes entrevistes, fins que finalment es va decantar pel meu perfil. Sempre recordaré la reunió final on em va oferir la plaça. A part de parlar de com s'havia d'organitzar el gabinet, el moment culminant de la conversa va ser quan jo li vaig explicitar que aquell càrrec de confiança anava més enllà de la feina del departament,

li vaig explicar que jo ideològicament era més liberal que la mitjana del partit, que també era més sobiranista que el convergent estàndard i que em comprometia amb ell fins que fos president, però que, just després, amb la missió acomplerta, marxaria a l'activitat privada, que era la meua vocació principal. Aquell va ser, suposo que amb un grau d'escepticisme important per part seva, l'acord que vam establir, i va ser la base d'una col·laboració intensa i trepidant que va durar una mica més d'una dècada. Cal dir que vaig voler complir l'acord la mateixa nit electoral del 2003, quan CiU va guanyar les eleccions contra tot pronòstic. Tres mesos de negociacions tramposes després, naixia el primer tripartit, que va fer impossible executar el nostre acord. Les eleccions anticipades del 2006, tot i que les vam tornar a guanyar encara amb més avantatge, van donar lloc a un segon tripartit, liderat pel president José Montilla, i van impedir de nou la meua sortida d'escena. Finalment, a les eleccions d'octubre del 2010, el resultat va ser inapel·lable: Mas seria president i jo vaig anunciar a l'executiva de CDC de novembre la meua retirada entre felicitacions i enveges. *Pacta sunt servanda*.

Des del 2003 no havia exercit cap càrrec públic, i el 2010 abandonava totes les meues posicions de partit. Passava a ser un civil i un home lliure. Tenia dret a fer-ho, era coherent amb la meua filosofia liberal de tenir una política de portes obertes, i així ho vaig fer. S'ha especulat molt sobre aquesta decisió, a ulls de moltes persones, sorprenent, però vull dir que des de llavors la meua actitud sempre va ser d'ajudar quan el guió de la pel·lícula em semblava encertat. La meua suposada

influència en tants temes sempre s'ha basat en les meves conviccions, sense buscar cap rendiment polític personal i amb la màxima discreció. Això m'ha costat molts disgustos i persecucions en un país que té un gran dèficit de comprensió del fet que la política moderna ha de ser oberta, que hi ha d'haver gent que hi entri i gent que en surti, fent fàcil l'entrada i fàcil la sortida. Si el nostre model polític segueix basat en l'estanquitat entre la vida civil i la política, no ens ha de sorprendre la baixada de la qualitat política i l'imperi de la mediocritat que domina i dominarà l'esfera pública. Però això ja són figures d'un altre paner.

Amb l'adveniment del primer tripartit, la naturalesa de la política del nostre país canviava dràsticament. Sota l'impuls de l'esquerra catalana s'havia acabat allò que qui guanyava les eleccions governava; tot passava, en absència de majories absolutes, a dependre de pactes i aliances. Això no té gaire importància en el context d'una democràcia occidental: són les regles del joc per a tots, però comporta un clar relativisme sobre els projectes polítics, que difícilment es podran desenvolupar amb la coherència i eficàcia que els respectius electorats desitjarien. Però sí que ha tingut conseqüències rellevants i transcendents pel que fa a la unitat sobiranista, com veurem.

La nova generació que havia anat prenent cos a l'horabaixa del pujolisme havia superat la prova amb nota en la seva primera batalla política amb majúscules. Ara li tocava seguir agafant experiència a l'oposició, i així va ser. Durant els set anys que van durar els tripartits, Convergència, sota el lideratge de Mas, es va con-

vertir en un partit formidable. Superant la darrera època crepuscular de la Convergència de Pujol, el partit a l'oposició es va fer més gran, més fort, més modern i molt més estratègic. El relleu generacional havia estat un èxit i el partit alfa de la política catalana seguia en plena forma. Després del cicle electoral que tancarien les municipals del 2011, Convergència i Unió tenia més poder i plataformes de govern en tots els àmbits. I una enorme confiança en el seu lideratge i el seu equip dirigent, que veia arribat el moment de marcar el nou horitzó del país amb la construcció ideològica de la Casa Gran del Catalanisme, que alguns havíem forjat amb ferro al frontispici del partit. Però també portàvem a la motxilla el peatge de ser un partit nascut a la Transició.